

Les ONG i el Consell d'Europa observen amb desconfiança les reformes penitenciàries del Govern turc. Mentrestant, 150 reclusos es troben a les portes de la mort.

El nou sistema penitenciari turc pot augmentar els abusos dels guàrdies sobre els presos.

Agonia a les presons turques

Més de vint morts en l'espai d'un mes. Cinquanta des de l'inici del moviment de protesta llançat l'octubre de l'any passat. La vaga de fam empresa per més de 500 presos, familiars i simpatitzants continua matant enmig d'una indiferència preocupant.

Tanmateix, tot havia començat de manera espectacular amb l'assalt militar del 19 de desembre a vint presons del país que va provocar trenta víctimes. Una operació destinada a posar fi a la protesta dels reclusos contra la reforma penitenciària que impulsa el Govern turc i que preveu traslladar-los a cel·les d'una a tres persones (tipus F). Els presos alerten que aquesta mesura facilitarà els abusos dels guàrdies, però el Govern insisteix a dir que el trasllat trencarà la influència que les bandes de crim organitzat i "terroristes" en general exerceixen a les presons.

"Made in EC". Després del cop d'estat de 1980, els moviments d'extrema esquerra i nacionalistes kurds van ser sistemàticament reprimits i les presons es van omplir de reclusos fortament polititzats. A partir de 1989, es van donar a conèixer alguns casos de detinguts assassinats durant els trasllats de dormitoris col·lectius a cel·les més petites. Això va provocar les primeres vagues de fam per demanar la retirada de la reforma penitenciària: quatre morts el 1992, dotze el 1996, deu el 1999. Com a resultat d'aquestes accions, el Govern turc sempre havia acabat fent-se enrere.

Ara, però, la situació és diferent. Amb el pretext de millorar les condicions de vida dels 12.000 presos polítics encallats en cel·les de fins a 100 persones i d'adaptar-se a les "normes europees", les autoritats turques han aprofitat l'aval del Consell d'Europa per reforçar l'aïllament físic i psicològic dels reclusos.

Un comitè de representants d'Amnistia Internacional (AI) i de Human Rights Watch (HRW) es traslladava el gener a Turquia per fer un informe sobre les condicions de detenció a les noves presons de tipus F. En aquest informe, el comitè afirma que les seves "recerques deixen suposar que els reclusos traslladats a les noves presons han estat deliberadament aïllats, maltractats i fins i tot torturats".

En poc temps, el moviment de protesta prenia un gir dramàtic amb l'hospitalització de més de 120 vaguistes, mentre que les accions s'estenien també a l'exterior de les presons. El 13 d'abril, a Izmir, organitzacions de juristes, d'intel·lectuals, de treballadors i de defensors dels drets humans signaven una declaració conjunta exigint que el Govern obrís el diàleg amb els detinguts. Davant del moviment inesperat de solidaritat, el Govern d'Ankara feia tot el possi-

ble per silenciar les reivindicacions dels presos polítics i embargava nou diaris i en tancava sis més.

L'informe elaborat per una delegació suïssa en visita a les presons turques a mitjan abril va confirmar les sospites aixecades per AI i HRW. A més dels maltractaments soferts pels detinguts, la delegació helvètica també ha pogut recollir els testimonis dels advocats i familiars dels presos polítics. Mentre que els primers declaren ser registrats minuciosament amb l'objectiu de reduir la durada de les visites als seus clients, les associacions de pares han vist com els seus centres de reunió eren clausurats per la policia. Per la seva banda, el sindicat dels funcionaris de presons, KESK, denuncia les pressions contínues que reben els seus membres. De moment, quatre funcionaris encarregats de l'execució de penes afiliats al KESK han estat empresonats acusats d'haver "afavorit alguns reclusos".

Després de les darreres morts entre els vaguistes, però, han sorgit les primeres divisions internes dins del moviment de solidaritat amb els reclusos. Diverses ONG comencen a qüestionar la pertinència d'un moviment de vaga "fins a les últimes conseqüències". Tot i demanar als reclusos una alternativa, aquestes associacions reconeixen en privat que la vaga de fam és, malauradament, l'única manera de fer-se escoltar a Turquia i a Europa.

Noves promeses. "Creieu-me: ben aviat 150 persones moriran" afirmava Kamer Genc, membre destacat de la comissió parlamentària turca pels Drets Humans. Genc demanava al ministre de Justícia que sortís de la seva passivitat i que acabés amb l'aïllament dels presos. A part de rostres d'indignació entre els membres del Govern, Genc no va rebre cap resposta i es va retirar de la comissió per manifestar el seu desacord. Des de llavors, les tímides pressions de la presidència sueca de la Unió Europea han acabat provocant un lleuger canvi d'actitud a Ankara. Així, el Parlament turc ha aprovat diverses lleis que en principi haurien de millorar el projecte de reforma penitenciària. D'una banda, l'article 16 de la Llei Antiterrorista, en-

"La UE ha de revisar les seves relacions econòmiques amb Turquia"

Ruth-Gaby Vermot, diputada socialista i membre de l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa (CE), es trobava entre els delegats helvètics que van visitar les presons turques el passat mes d'abril. Vermot manté una actitud crítica i no creu en les promeses del Govern turc.

—Quin ha estat el paper del CE en aquesta reforma polèmica?

—**El CE accepta la reforma penitenciària, ja que les cel·les amb 50, 60 o 100 reclusos no són conformes amb els drets dels presos. Però si el CE exigeix la creació de cel·les de tipus F, aquest també exigeix, abans de tot, que no hi hagi presos polítics a Turquia. En segon lloc, que no hi hagi ni violència ni tortura a les presons, que les famílies puguin visitar els reclusos sense obstacles, que els advocats puguin seguir els seus clients sense restriccions il·legals i que els presos tinguin el dret a mantenir contactes socials amb d'altres detinguts sense impediments ni càstigs aleatoris.**

—Què pot fer la Unió Europea contra aquestes mancances?

—**La UE ha de revisar les seves relacions econòmiques amb Turquia i exigir que els drets humans també siguin vàlids per a Turquia. Espero que la UE no es deixarà enlluernar pels darrers canvis de llei i que, en canvi, supervisarà l'aplicació de les reformes sobre el terreny tant pel que fa als reclusos com a les minories. D'altra banda, les ONG exigeixen que dins de la comissió per la reestructuració de les presons, aquestes també hi siguin presents per cooperar de manera crítica.**

—El fet que la majoria dels vaguistes siguin presos polítics explica l'actitud passiva del Govern d'Ecevit?

—**Pel Govern d'Ankara no hi ha "presos polítics" a Turquia. Segons ell, tots aquests reclusos són "terroristes", encara que aquest terme**

"Pel Govern d'Ankara els 'presos polítics' són 'terroristes', i això dificulta el diàleg."

sigui molt ambigu, ja que inclou actes tan diferents com col·locar un explosiu o enganxar un cartell. Aquest fet explica, en part, que el diàleg sigui encara més difícil.

—Quin és l'estat actual del moviment de solidaritat entre la societat civil turca?

—**El moviment de solidaritat és molt restringit. La gent no està al corrent del que passa ja que els mitjans de comunicació pateixen la censura o practiquen l'autocensura. D'altra banda, els canvis legislatius anunciats pel Govern formen part d'una estratègia molt intel·ligent. Ara la gent té la impressió que el Govern fa molts esforços i que, de l'altre costat, els vaguistes no canvien la seva actitud. També cal dir que la gent està molt preocupada per la situació catastròfica de l'economia, que sí que té repercussions directes sobre la vida quotidiana.**

—Anem cap a la mort inexorable dels 500 presos i simpatitzants decidits a continuar la protesta?

—**Sí, alguns d'ells es troben en una situació terrible i gairebé cada dia noves persones s'afegeixen a la vaga de la mort. J. T.**

voltat d'una forta polèmica, ha estat abolit. De l'altra, es preveu que els presos polítics puguin gaudir d'espais on mantenir contactes socials i, a més, s'ha votat la creació de nous òrgans de control a les presons formats per cinc membres nomenats per les autoritats judicials provincials.

Aquest darrer aspecte és justament el més criticat pels funcionaris de presons i les ONG turques. Però les associacions de defensa dels drets humans, la seva participació en els nous òrgans de control és necessària si es vol garantir una certa independència i l'aplicació estricta de les lleis. Les ONG i les associacions de pares recorden també que el "temps social" previst per als reclusos no és un "dret" sinó que aquest depèn de la "bona conducta" dels presos, jutjada pels guàrdies.

Malgrat l'encoratjament del mateix president del Consell d'Europa, Lord Russell-Johnston, perquè les promeses turques "es tradueixin ràpidament en la realitat", el Govern d'Ankara no sembla tenir pressa, conscient que els països occidentals necessiten la seva "col·laboració" en terrenys tan importants com el geoestratègic. Per si algú en dubtava, Turquia ha decidit blocar el projecte de defensa europea entre l'OTAN i la UE. Com a membre de l'OTAN i candidata a la integració a la UE des de 1999, Turquia no vol renunciar a dir la seva en la futura construcció d'un sistema de defensa europeu des del principi.

Mentrestant, la vaga de fam continua. Els mitjans de comunicació han deixat de parlar de les protestes dels reclusos per concentrar-se en l'actual desgavell econòmic agreujat per una onada d'acomiadaments que ja ha afectat gairebé 800.000 persones en tan sols tres mesos. Seguint els consells de l'FMI, el ministre d'Economia, Kermal Dervis, s'ha compromès a continuar endavant amb la política de privatitzacions comptant amb la benedicció del poderós *lobby* militar i la patronal turca. Per la seva banda, els sindicats anuncien temps difícils per als treballadors i veuen en l'agonia viscuda a les presons el presagi d'un nou tomb autoritari a Turquia.

Jordi Tejel

PREMI
DE PERIODISME
D'INVESTIGACIÓ
RAMON BARNILS

EL SETMANARI EL TEMPS CONVOCA EL
I PREMI DE PERIODISME D'INVESTIGACIÓ RAMON BARNILS

La dotació del premi serà de **500.000 pessetes**. Els treballs, inèdits i escrits en català, hauran de presentar-se al setmanari **EL TEMPS** (Av. Baró de Càrcer, 40, 13. 46001 VALÈNCIA) **abans del 30 de setembre**.

L'obra guanyadora serà publicada al setmanari EL TEMPS.

El jurat del premi estarà format per Ferran Torrent, Valentí Puig, Joan de Sagarra, Eliseu Climent, Salvador Alsius, president del Col·legi de Periodistes de Catalunya, Rosa Solbes, presidenta de la Unió de Periodistes Valencians, i Andreu Manresa, secretari general del Sindicat de Periodistes de les Illes Balears.

El premi es farà públic durant el sopar de lliurament dels Premis Octubre que tindrà lloc a València el 27 d'octubre de 2001.

PER A MÉS INFORMACIÓ:

EL TEMPS

Av. Baró de Càrcer, 40, 13.
46001 VALÈNCIA
Tel. 963 535 100 • Fax: 963 534 569
eltemps@eltemps.com
http://www.eltemps.com